МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

КОНЦЕРТИТЕ НА ГОЛЕМИЯ ОРКЕСТЪР НА РАДИО БЕРЛИН

Двата концерта на 28 и 29 т. м. на големия оркестър на Радио Берлин с диригент Роберт Ханел ни позволиха да се запознаем с един състав, чиито задачи и изпълнителско амплоа надхвърлят тези на обикновения симфоничен оркестър. Вероятно този широк диапазон и известна ориентация на състава към произведения на симфоничния джаз са наложили трактуването на изпълняваните произведения в един по-едър план и по-големи щрихи, без особено вникване и отношение към детайлите и прегнантното стилово очертаване на произведенията. Оттам известна неравностойност при изявите на оркестъра.

Най-успешно в първата вечер и може би най-убедително беше поднесен решеният в съвременен план с енергична и изразителна оркестрова тъкан „Малък концерт за оркестър" от немския композитор Зигфрид Матус. Макар втората част да носи елементи от Прокофиевия стил и мелодика, участието на трите тромбона като откроявища се солираща група беше успешно. Концертът изобилствуваше от ударни ефекти, съчетани със соло пиколо, арфа, пиано и ксилофон. Непрекъснатият, в известна степен кинематографично решен, симфоничен тонус очерта динамичното развитие на творбата.

Концертът за виолончело и оркестър № 1 от Шостакович, посветен на именития виолончелист Ростропович и изпълнен за първи път от него, принадлежи към творбите, в които изтъкнатият съветски симфоник привнася нови елементи в текста на солиращия инструмент. Третирайки по един необичаен начин виолончеловата партия, Шостакович разширява неимоверно регистъра на използваемите изразни възможности на инструмента. Използването на виолончелото в повечето случаи досега е било като лиричен инструмент, а в творбата на Шостакович то е осъществено в драматичен аспект. Особено това проличава в изразителното, ярко съвременно изпълнение на каденцата, която под пръстите на ученика на Ростропович Венцеслав Николов оживя в свободен, великолепно развит монолог на виолончелото, имащ важна функция и осъществяващ прехода към устремния, енергичен и оптимистичен финал. Николов ни поднесе по един категоричен и убедителен начин значителните по замисъл философски обобщения на концерта. Техническата лекота, виртуозитет и пещ тон на Николов бяха използувани изцяло за разкриване съдържанието на произведението. Съпроводът на оркестъра беше в рамките на приличното разчитане на партитурата, макар да не липсваха пости жения в стиловата характеристика на концерта. В диалога с виолончелото успешно проявление отбеляза валд хорнистът, докато флейтата и пиколото изпъкваха прекалено над оркестъра.

Трябва да съжаляваме, че една от най-известните и любими творби на класика на съветската музика С. Прокофиев не можа да получи своето истинско пресъздаване. Характерът на „Класическа симфония" изисква по-лека, почти моцартовска звучност, която беше заменена с доста масивна и темпово неадекватна интерпретация.

Непостигнат като осъществяване беше и „Концерт за оркестър" от Димитър Тъпков. Вероятно специфичната българска метроритмична и ладово-мелодична особеност и не на последно място виртуозна детайлизация не са били успешно дешифрирани и концертът прозвуча в суров и неизразителен вид.

По-успешно беше проявлението на оркестъра и дириген та във втория концерт. Написаната по случай 50-годишнината от Септемврийското въстание нова трета симфония „1923 година" от Цветан Цветанов, в основата на която са залегнали силни те и сурови образи на поемата на Гео Милев „Септември", беше в центъра на вниманието на оркестъра. Диригентът Роберт Ханел успя да постигне в общи линии мащабното изграждане на симфонията. Явно е, че едрите щрихи повече се удават на оркестъра. Най-верно и убедително беше изграждането на втората част и особено на третия дял, напомнящ пасакалия на рондообразната форма. Широките линии, разкриващи народната мъка по загиналите в погрома народни синове, намериха верното си изграждане. Беше разкрита и изградена формата на финала на симфонията, който утвърждава вярата на поета в светлото бъдеще „Септември ще бъде май. . .земята ще бъде рай"...

В първата част на концерта имахме възможност да се срещнем и с изкуството на пианиста Зигфрид Щьокигт, лауреат на международни конкурси и професор в Берлинското висше музикално училище. Той осъществи с изряден пианизъм и усет за съвременно звучене Концерта за пиано и оркестър от съвременния немски композитор Герхард Титъл. Щьокигт музицираше без усилие, без излишна афектация и патетика, постигайки съвременната изразителност на творбата, съпровождан успешно и органично от оркестъра. Би било интересно, ако имахме възможността да чуем този пианист в самостоятелен рецитал, където бихме могли да се запознаем с други страни от изпълнителския му талант.

Във втория дял на концерта чухме изпълнението на две произведения, които ни позволиха да оценим и другата страна от амплоато на оркестъра. Известният „Ебони" концерт от Игор Стравински за биг-бенд състав и соло кларнет (солист Дитхелм Кюн) беше изпълнен почти до първообраза. Тук можахме да оценим проявите на саксофонната група, тромпетите и тромбоните. Характерните ритми на негърския блуз прозвучаха успешно. На пианото свиреше и дирижирайки беше Роберт Ханел.

Симфоничните танци из мюзикъла „Уестсайдска история" от Л. Бърнстайн е творба, която явно е в репертоара на оркестъра. Тя беше поднесена с повече свобода и жанрова характеристика, която разкри възможностите на състава. Успешните проявления на соло валдхорна, соло флейта и на останалите изпълнители от дървената и медната духови групи и особено на щрайха, чиято истинска звучност можахме да почувствуваме едва в тази творба.

Неравностойните проявления на Големия оркестър на Берлинското радио вероятно се дължат на не съвсем удачно подбрания за фестивала репертоар. Но това ни позволи да сравняваме постиженията на нашите симфонични състави и да оценим техните положителни страни, демонстрирани убедително и на Мартенските музикални дни.

Божидар ГАТЕВ